

Gondolatok az intézkedéstaktika oktatásának feladatairól

Thoughts on the Tasks of Teaching Action Tactics

MÁTÉS Gábor¹

Bevezetés: Az intézkedéstaktika a rendészek igen összetett és minden más rendészeti ismeretet szintetizáló tevékenysége. Ennek oktatása kiemelt figyelmet igényel, azonban az oktatói kompetenciák fejlesztése ezen a területen eddig háttérbe szorult.

Célkitűzések: A dolgozat elsősorban a rendőrség, azon belül a Nemzeti Közszer-
gálati Egyetem Rendészettudományi Kar intézkedéstaktikai oktatásának feladatait vizsgálja, és ennek a munkakörnek a fejlesztésével kapcsolatban tesz javaslatokat, ám ezek a feladatok jelen vannak más rendészeti szervek intézkedéstaktikai képzésében is.

Módszertan: A kutatás eredményei az intézkedéstaktika oktatóinak feladatairól szóló dokumentumok vizsgálata, egyéb hazai és külföldi szakirodalmak vizsgálata és a szerző öt éves oktatói tapasztalata alapján születtek meg.

Eredmények: Megállapítom, hogy az intézkedéstaktika oktatását oktatói beosztásban lévő rendőrök végzik, és a beosztások betöltésekor az oktatói kompetenciák kevesebb figyelmet kapnak, mint a rendőri kompetenciák. Külön figyelmet fordítok a mesteroktatói munkakör elemzésére. Bemutatok egyes pedagógiai alapfogalmakat, köztük az oktatást és a kiképzést, és rámutatok a két fogalom tartalmi jegyei és ezeket a tevékenységeket végzők felkészítése közti különbségre. Bemutatom a kimeneti követelmények meghatározásának, valamint az oktatók pedagógiai képességei fejlesztésének jelentőségét. Rámutatok az oktatói kompetenciák növelésének lehetőségeire, valamint kiemelem az oktatók tevékenységükkel kapcsolatos felelősségét.

Konklúzió: A vizsgálatok rámutattak, hogy az oktatói kompetenciák és a rendőrszakmai kompetenciák fejlesztését egymástól el kell választani, és az oktatói kompetenciák fejlesztésére a jelenleginél nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

Kulcsszavak: intézkedéstaktika, pedagógia, oktatás, önfejlesztés

¹ Mesteroktató, Nemzeti Közszer-
gálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészeti Kiképzési és Nevelési Intézet;
doktori hallgató, Rendészettudományi Doktori Iskola, e-mail: mates.gabor@uni-nke.hu

Introduction: Action tactics is a very complex activity of the police officers and it synthesises all other police knowledge. Special attention should be paid to its education, however, the development of teaching competencies in this area has been relegated to the background so far.

Objectives: In my thesis, I primarily examine the tasks of the police, and within that, especially the Faculty of Law Enforcement of the Ludovika University of Public Service, as a teacher of action tactics, and I make suggestions regarding the development of this job, but these tasks are also present in the tactical training of other law enforcement agencies.

Methodology: My findings are based on the examination of documents on the tasks of the action tactics teachers, on the examination of other Hungarian and foreign literature, and on my own experiences in five years of teaching.

Conclusion: I conclude that the training of action tactics is carried out by police officers in teacher positions, and when filling these positions, teacher competencies receive less attention than police competencies. I pay special attention to the analysis of the master teacher job. I introduce some basic pedagogical concepts, including the definition of the words education and training, and point out the difference between the two. I introduce the importance of defining output requirements and developing the pedagogical skills of teachers. I point out the possibilities for increasing teacher competencies, and I highlight the responsibility of teachers for their activities.

Results: In my thesis, I conclude that the development of teacher competencies and police professional competencies should be separated from each other, and that greater emphasis should be placed on the development of teacher competencies than is currently the case.

Keywords: action tactics, pedagogy, education, self development

Bevezető

Az intézkedéstaktika olyan technikákból és taktikákból felépülő eszközrendszer, amelyet a rendészek az intézkedések biztonságos és szakszerű végrehajtása érdekében alkalmaznak. Rendészek a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, az Országgyűlési Őrség és a katasztrófavédelem hivatásos állományú tagjai, valamint a természetvédelmi őrségek, az önkormányzati természetvédelmi őrségek, a mezőőrség, a közterület-felügyeltek, az erdővédelmi szolgálatok, az erdészeti szakszemélyzet, a hivatásos vadászok, a halászati őrök és a hegyőrök, a személy- és vagyonőri társaságok, a magánnyomozók és a polgárőrség tagjai (LIPPAI 2024: 50). Az intézkedéstaktika a rendészek legösszetettebb és legsokoldalúbb tevékenysége, amelyben szintetizálódik minden más rendészeti tananyagból származó információ (KRAUZER 2022: 111), ezért az oktatása minőségének kiemelt figyelmet kell szentelni.

A rendészeket képző oktatási intézményeken kívül egyes rendészeti szervek szervezeti egységeiben is oktatnak intézkedéstaktikát. A rendőrség esetében például oktatási

intézmény a Köröndi és a Miskolci Rendvédelmi Technikum (KRVT és MRVT), valamint a Nemzeti Közszerológái Egyetem Rendészettudományi Kar (RTK), oktatással foglalkozó szervezeti egység pedig a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Rendőrképző Akadémia alárendeltségébe tartozó szegedi és adyigeti Járőrképző Tagozatok (Tagozatok). Intézkedéstaktika-oktatók azok a rendészek, akik a fenti, vagy azokhoz hasonló intézményekben és szervezeti egységekben intézkedéstaktikai foglalkozásokat tartanak. Intézkedéstaktikai képzések vannak, illetve lehetnek még azt követően is, hogy a rendész eredményesen teljesítette az oktatási intézmények vagy szervezeti egységek előírt követelményeit és megkezdte rendészeti munkáját. Ezek az intézkedéstaktikai képzések a továbbképzések, amelyeket el kell különíteni az intézkedéstaktikai oktatástól. Az oktatók hatékony és tudatos pedagógiai munkáját nagymértékben befolyásolja a szakmai célok megvalósulását támogató pedagógiai területek (neveléslmélet, didaktika, andragógia) illeszkedése, valamint az oktatók ezzel kapcsolatos felkészültsége és önismerete.

A dolgozat kizárólag a rendőrség, azon belül pedig elsősorban az RTK-n történő intézkedéstaktikai oktatással, illetve az oktatók feladataival foglalkozik, más rendészek oktatásával, illetve a továbbképzésekkel nem.

Az intézkedéstaktika-oktatás hiányosságai

Az intézkedéstaktikát alkalmazó szervek működési eltéréseikből adódóan különböző jellegű intézkedéseket gyakorolnak, de az ennek során alkalmazott technikákban és taktikákban nagy az átfedés. Ennek ellenére nincsen olyan országosan egységes kidolgozott intézkedéstaktikai tananyag, amelyet minden rendész egyformán alkalmaz. A rendőrségen belül az egyes oktatási intézmények és szervezeti egységek között sem egységesen valósul meg az oktatás, hanem minden oktató a saját tapasztalata, tudása és korábbi tanulmányai alapján alakítja ki a képzés tematikáját és annak tartalmát. További hiányossága az intézkedéstaktikai képzéseknek, hogy a tematikához hasonlóan nincsenek egységesen meghatározott kimeneti követelmények sem, azok szintén minden oktatási helyszín esetében az oktatók szubjektív döntésén múlnak. Fent említett hiányosságok nem róhatók fel az intézkedéstaktika-oktatóknak, ugyanis az intézkedéstaktika annak összetett és szubjektív jellegéből adódóan igen nehezen önthető konkrét formába, ráadásul az egyes intézkedéstaktikai elemek oktathatóságát és alkalmazhatóságát illetően állandó a vita a szakemberek között. Az egységesítés országos méretű összefogást igényelne, amelyben számos ezzel a területtel foglalkozó szakember vesz részt, és teszi hozzá a tudását és tapasztalatát. Az RTK-n ebből a célból jött létre az intézkedéstaktikai kerekasztal-megbeszélés-sorozat, amelyből eddig két alkalom valósult meg. Az első 2024. június 4-én, a második 2025. február 26-án. Mindkét eseményen közel 15 intézkedéstaktikai szakember vett részt a rendőrség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a büntetés-végrehajtási szervezet és az Országgyűlési Őrség állományából. A jövőbeni megbeszélések célja lehet többek között az országosan egységes rendészeti intézkedéstaktikai oktatási tematika és kimeneti követelmények megállapítása.

A kimeneti követelmények meghatározása

Kimeneti követelmény alatt azt a minimum intézkedéstaktikai tudást és képességet értem, amelyet bármely hivatásos rendésznek a munkája ellátásához el kell sajátítania. A kimeneti követelmények az oktatási intézmények helyi tantervének részét képezik (NÁDASI 2015: 153). A tanterv meghatározza az iskola tantárgyainak rendszerét, időkereteit, fő témáit, az évfolyamok végén a tanulók tudásának értékelését megalapozó teljesítmények legfontosabb jellemzőit (BALLÉR 1996: 469). Tartalmazza a nevelés-oktatás céljait, feladatait és követelményeit (MOLNÁR–VÍGH 2015: 1). Ezek a meglehetősen általános követelmények a tanmenetekben vagy tematikus tervekben válnak kézzelfoghatóvá, amelyeket az oktatóknak kell részletesen kidolgozniuk (NÁDASI 2015: 152). A tanmenet a tantervben meghatározott anyag elrendezése, amely a tananyag egyes részeinek sorrendjét tünteti fel, valamint a tantervben foglalt célok megvalósításának útját dolgozza fel (FALUS 2021: 414). Az RTK az intézkedéstaktika tantárgyakhoz tanmenettel nem, csupán tematikus tervekkel rendelkezik, amelyeket tantárgyi programoknak hívnak. Az oktatott tantárgyak – jelen esetben az intézkedéstaktikai tantárgyak – esetében kiemelt jelentősége van a kimeneti követelmények pontos, precíz meghatározásának, ám a tantárgyi programok nem felelnek meg ezen elvárásnak. A példa kedvéért nem pontos követelménymeghatározása a tantárgyi programnak az, hogy a hallgató „Szakterületének megfelelő szinten rendelkezik intézkedéstaktikai, fegyverzet ismereti és önvédelmi ismeretekkel” (*Tantárgyi program. Intézkedéstaktika* 3 2025). Meg kell határozni, hogy az adott szakterülethez milyen önvédelmi fogásokat kell ismernie és tudnia végrehajtani (már amennyiben az önvédelem kifejezés helytálló a rendszerben), milyen fegyvereket és hogyan kell tudnia kezelni, ezek az ismeretek hogyan mérhetők és kérhetők számon stb. Ezek hiányában a hallgatók tudása nem mérhető objektív módon. Így az sem megállapítható, hogy a tanulmányokat végzők közül ki az, aki valóban alkalmassá vált a feladatai ellátására, és ki az, akit csak az oktatója tart alkalmasnak az általa megállapított szubjektív szempontok alapján. Fenti szempontokat figyelembe véve a tantárgyi programok mellett az intézkedéstaktikai oktatás hatékony végzéséhez nélkülözhetetlen a tanmenet kidolgozása.

A szerző álláspontja szerint a legtöbb oktató tudását tekintve kompetens vagy szakértő az intézkedéstaktika területén, és ezáltal magabiztos az általa oktatott tárgy vagy tárgyak kimeneti követelményeinek meghatározásában. Mégis megfigyelhető, hogy ezek a követelmények a különböző szerveknél, szervezeti egységeknél jelentős eltéréseket mutatnak. Vannak, akik a testi kényszer oktatására nagyobb hangsúlyt helyeznek, vannak, akik kisebbet. Akad, aki a lőfegyver kezelésére fordít kiemelt figyelmet, mások az elméleti háttérre vagy a kommunikációra, és még lehetne sorolni az oktatásban kialakult különbségeket. Felvetődik a kérdés, hogy a két oktatói szemlélet közül melyik a helytállóbb, mely módszerek vezetnek jobb eredményre a gyakorlatban. Ennek megválaszolására a fent már említett kerekasztal-megbeszélés, vagy bármely ahhoz hasonló, több szakember tudását és tapasztalatát összegyűjtő esemény vagy eseménysorozat létrehozására van szükség. Az oktatók szakmai felelőssége tehát, hogy tudásukat és tapasztalataikat megosszák kolégáikkal, és közös párbeszédet folytassanak róluk.

További jelentősége a kimeneti követelményeknek, hogy azok hiányában az adott tantárgy oktatása súlytalanává válik, vagyis a számonkérésnek nincs komoly tétje. Ha se

az oktató, se a hallgató nincs pontosan tisztában azokkal a kompetenciákkal, amelyekről a vizsga napján számot kell adni, akkor az értékelésnél az oktatói számonkérésnek sem lehetnek következményei. Ez a hallgatók tantárgyhoz, gyakorláshoz való komolytalan hozzáállását is eredményezheti. Fentiek miatt az oktatóknak törekedniük kell a minél pontosabb és minél objektívabb kimeneti követelmények meghatározására.

A kimeneti követelmények meghatározásához az oktatóknak el kell készíteniük az intézkedéstaktikai tantárgyak fent már említett tanmenetét. Ennek megfelelő kidolgozása teszi lehetővé az oktatás megfelelő időbeosztását és a kimeneti követelményekben meghatározott tudás és képesség elsajátítását.

A tanmenetnél kisebb egységek az óravázlatok, amelyek az oktató személyes tervei az egyes tanórákra. Ez a tevékenység az óra tudatos átgondolására irányul. Ebben kell megtervezni az órák pontos menetét, időbeosztását, az alkalmazott módszereket, eszközöket, az óra célját, didaktikai feladatait (NÁDASI 2015: 153). Az oktató feladata minél magasabb szinten elsajátítani a tanmenet és óravázlat készítésének módszerét. Ennek hiányában jelentősen csorbulhat a tudatosan oktatásra fordított idő vagy az információátadás minősége.

Az oktatói beosztás jelentése

A Rendőrtiszti Főiskola (RTF) 1971-ben kezdte meg működését. Akkoriban a rendőri tantárgyakat az adott szakterülethez értő rendőrök oktatták, a többi tantárgyat pedig más egyetemek meghívott oktatói (NYERGES 2021: 236). Fórizs szerint a 2000-es évek elején az RTF-en történő oktatás színvonala nem volt kielégítő, amelyet többek között azzal indokolt, hogy az oktatók között rendkívül kevés volt a tudományos fokozattal rendelkező (FÓRIZS 2021: 230). Habár ez a szempont is fontos, mégis fontosnak tartom kiegészíteni azzal, hogy emellett rendkívül kevés volt az oktatói szakember, más néven pedagógus is.

A rendőri szakmát és az oktatói szakmát egymástól el kell különíteni. Az a rendőr, aki oktat, a munkája során többé már nem egy, hanem két szerepet tölt be: rendőri szerepet és oktatói szerepet egyszerre, azonban a kettő egymástól meglehetősen eltérő kompetenciákat igényel. A magas szintű rendőri képességekből nem következnek magas szintű oktatói képességek, vagyis, ha valaki kiváló rendőr, abból nem következik, hogy megfelelő szinten tudja oktatni is azt, amivel foglalkozik. Azok a rendőrök, akik intézkedéstaktikát oktatnak, jellemzően egy 2 vagy 4 hét időtartamú szaktanfolyamot végeztek el, ezáltal intézkedéstaktikai instruktorként végzettséget szereztek. Ezeknek a szaktanfolyamoknak a tananyagában azonban nem szerepeltek pedagógiai, didaktikai vagy bármely ehhez hasonló ismeretek, tehát az instruktorként oktatói kompetenciái a szaktanfolyamok által nem erősödnek. A rendőri és oktatói kompetenciák elkülönítésének és az oktatói képességek ellenőrzésének hiánya az oktatói beosztások betöltésekor negatívan befolyásolja a rendőrhallgatók képzésének hatékonyságát.

Az oktatói szerephez tartozó kompetenciák kifejtése érdekében az alábbiakban elkülöníttem egymástól a neveléstudomány egyes alapfogalmait.

- Nevelés: az a folyamat, amelyben a pedagógus által irányított tanulói tevékenységrendszer fejleszti az egyén képességeit, és ennek révén alakul a tanuló értékrendszere, személyisége (GAÁL–JÁSZI 2014: 17). Egy másik meghatározás

szerint a nevelés a pedagógiai tevékenység egészét jelenti, amely mások személyiségét alakítja. A nevelés kérdéseivel foglalkozó tudomány pedig a pedagógia (ÁGOSTON 1973: 17). Látható tehát, hogy a nevelés és a pedagógia egymástól elválaszthatatlan fogalmak.

- Oktatás: a nevelésnek azt a részét, amely főként ismeretek elsajátítása, a műveltség megszerzése, intellektuális képességek kialakítása révén járul hozzá a személyiség fejlesztéséhez, oktatásnak nevezzük (GAÁL–JÁSZI 2014: 20). Más megfogalmazásban az oktatás ismeretek közvetítésével történő nevelés (ÁGOSTON 1973: 15). Herbart német filozófus szerint a nevelés mindenható, és a nevelés legfőbb eszköze az oktatás (GAÁL–JÁSZI 2014: 14).
- Kiképzés: a *Rendészettudományi szaklexikon* nem tartalmazza a kiképzés szó jelentését, a neveléstudomány vonatkozó szakirodalmá pedig csupán a képzés szó jelentésének vizsgálatával foglalkozik, így az utóbbit mutatom be, de véleményem szerint a két fogalom jelen esetben egymással felcserélhető. A képzés az elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazása segítségével megfelelő általános és speciális művelleti formulák, tevékenységek kialakítása az egyénben. Meghatározott irányú speciális oktatásként is értelmezhető (GAÁL–JÁSZI 2014: 21). Másik meghatározás szerint a képzés valamely szakma megtanításához szükséges ismeretekre való megtanítás (DÉVA et al. 1992: 434).
- Instruktör: a *Rendészettudományi szaklexikon* szintén nem tartalmazza ennek a fogalomnak a jelentését. Hagyományos értelmező szótárak pedig csupán röviden házitanítóként, oktatóként határozzák meg. A rendőrségen az instruktóri végzettségű rendőrök végeznek kiképzési és oktatási feladatokat.

A fentiek közül tehát a nevelés a legátfogóbb fogalom, amely a legmagasabb szintű pedagógiai képességeket feltételezi (ÁGOSTON 1973: 14). Azon belül található az oktatás mint kisebb halmaz, és az oktatáson belül a kiképzés mint legkisebb halmaz. Az instruktör kifejezés a neveléstudományi szakirodalmakban kevésbé fellelhető, ezért annak a többi fogalommal való összehasonlításától eltekintek. A fenti meghatározások alapján a pedagógia mint a nevelés tudománya nemcsak a nevelésben, hanem az oktatásban, sőt még a kiképzésben is igen erőteljesen megjelenik. Ennek jelentősége pedig abban keresendő, hogy a rendőrségen az oktatói és kiképzői beosztások is igénylik a pedagógia jelenlétét. Az oktatás is egyfajta nevelés, amely ezáltal pedagógiai ismereteket követel. Az oktatás nem általánosan fejleszti a hallgatók személyiségét, hanem konkrét ismeretek átadására törekszik, de a neveléshez szükséges pedagógiai ismeretek segítségével. A kiképzés speciális ismeretek oktatása és a gyakorlati alkalmazás képességének kialakítása. Az intézkedéstaktika tekinthető speciális ismeretnek, és a gyakorlati alkalmazás képességének kialakítására törekszik, ebből adódóan annak oktatása kiképzésként is értelmezhető.

Az RTK-n az intézkedéstaktikai tantárgyakat mesteroktatói és szakoktatói beosztásban, a KRVt-n és MRVt-n, valamint a Tagozatokon pedig mesteroktatói, kiemelt oktatói vagy szakoktatói beosztásokban lévő rendőrök oktatják. Szerencsés elnevezés, hogy minden beosztásban megjelenik az oktató szó, ami arra utal, hogy a beosztásban lévő rendőr rendelkezik az oktatáshoz és neveléshez szükséges elméleti és gyakorlati ismeretekkel, amely ismereteket a pedagógia foglalja össze, ám kérdés, hogy ezek a kompetenciák

valóban megjelennek-e az oktatóknál, hiszen ahogy fent megállapítottuk, az instruktori szaktanfolyamok ilyen irányú felkészítést nem végeznek.

Az RTK-n a mesteroktatói beosztáshoz tartozó munkaköri leírás így fogalmaz az oktató feladataival kapcsolatban: „minden olyan tantárgy oktatása, amelyre végzettsége, illetve rendőr szakmai tapasztalata alkalmassá teszi” (*Munkaköri leírás Mesteroktató munkakörben* 2024). Fontos szem előtt tartani, hogy a rendőri végzettség és tapasztalat senkit nem tehet alkalmassá az oktatásra, hiszen a rendőrök rendőri tanulmányaik vagy munkájuk során nem tanulnak az oktatásról egyetlen iskolában vagy szervezeti egységben sem. Oktatásra pedagógiai, andragógiai, didaktikai vagy ehhez hasonló végzettségek tehetnek valakit alkalmassá. A felsőoktatásban, illetve a rendőrök egyéb képzésében az oktatók részére jelenleg nem követelmény a pedagógiai végzettség, sőt a pedagógiai képességek megléte sem, ám javasolt ennek az állásfoglalásnak az átgondolása.

Az RTK Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ) az alábbiakban összegzi a mesteroktatói munkakörben történő foglalkoztatás feltételeit:

- a) mesterfokozattal rendelkezik;
- b) legalább tízéves szakmai-gyakorlati munkatapasztalatot, ismeretet tud igazolni;
- c) alkalmas a hallgatók gyakorlati képzésére;
- d) tevékenységével igazolja az oktatott tárgyat magába foglaló tudományág ismeretét;
- e) rendelkezik a tárgy tananyagának önálló összeállításához és magas színvonalú oktatás tartásához szükséges felkészültséggel;
- f) felsőoktatási vagy felnőttképzési oktatási tapasztalattal rendelkezik (SZMSZ 2025: 30).

Fenti feltételek nem rendelkeznek arról, hogy mi tesz valakit alkalmassá a hallgatók gyakorlati képzésére (*c* pont), és hogy a tananyag összeállításához és magas színvonalú oktatás tartásához milyen felkészültséggel kell rendelkezni (*e* pont). A szerző tapasztalatai arra mutatnak, hogy a beosztás betöltésekor ezen feltételek meglétének ellenőrzésére nem helyeződik hangsúly, hiszen ehhez egyéb feltételeknek kell teljesülniük. Ilyen feltételek például, hogy az oktatói munkakör betöltése előtti felvételi elbeszélgetésen egy pedagógus legyen jelen, aki megfelelő kérdésekkel segít eldönteni, hogy a jelentkező rendelkezik-e az oktatói feladatok ellátásához szükséges elméleti ismeretekkel. További feltétel, hogy az oktató vegyen részt próbaoktatáson, amely során igazolhatja a szükséges oktatói képességek meglétét. Az intézkedéstaktika-oktatói beosztások betöltéséhez javasolt a fenti gyakorlatok bevezetése.

A finn társadalom világszinten kiemelkedik az oktatás minősége terén. Ezt a Tampereben található rendőrtisztai főiskola működése is megerősíti, mert pedagógiai stratégiájának eredményeképpen az alkalmazott oktatóinak 70%-a rendelkezik tanári diplomával (SZABÓ 2013: 147). Mindez jelzi, hogy az oktatásban kiemelkedő teljesítményt nyújtó nemzet is nélkülözhetetlennek tartja a rendőrök oktatásához a pedagógiai képességeket.

A lökiképzői kompetenciák kérdései

A lökiképzés az intézkedéstaktikai oktatás része, amely a lőfegyver mint kényszerítő eszköz biztonságos, szakszerű kezelésének megtanításával foglalkozik. Habár a lökiképzésben a kiképzés szó szerepel, az RTK-n, KRVt-n, MRVT-n és a Tagozatokon ezt a feladatot ellátó személyek oktatói beosztásokban vannak. Ez a tény nem feltétlenül ellentmondásos, hiszen a kiképzés, ahogy a fenti meghatározások rámutattak, speciális irányú oktatásként is értelmezhető. Tehát (ahogy a korábbi fogalmi elkülönítések során megvilágítottuk) a lökiképző feladataiban szintén jelentős szerepet kap a pedagógiai felkészültség. Fontos ugyanakkor elkülöníteni egymástól azokat a kiképzőket, akik a fenti oktatási intézményekben és szervezeti egységekben látják el feladataikat, és azokat, akik azokon kívül a rendőrség állományában. A két tevékenység közötti különbség egy példán keresztül szemléltethető. Az utóbbi lökiképzők feladatai közé tartozik például az éves kötelező lövészetek vezetése, amelyek során a lökiképző évente csupán egy vagy két alkalommal találkozik a rendőrökkel, akik végrehajtják a lögyakorlatot, és a lögyakorlat-vezető esetleg kijavítja 1-2 fegyverkezeléssel kapcsolatos hibájukat. Ez a folyamat igényelne ugyan némi pedagógiai felkészültséget (például az információ átadásának hatékonyságát befolyásoló didaktikai eszközök ismerete és alkalmazásának képessége, az egyszerre átadható információk maximum mennyiségének ismerete, a többféle megközelítés elvének alkalmazási képessége stb.), ugyanakkor kevésbé igényel pedagógiai tervezést (például tanmenet-, óravázlat-készítést), mert a tananyag szinte minden esetben ugyanaz. Ezen lökiképzők pedagógiai felkészítésétől – habár feltehetően növelnék a foglalkozások hatékonyságát – részben el lehet tekinteni, mert a foglalkozások egymástól távoli ismétlődése miatt hosszú távon csak kis hatással lennének a rendőrökre. Ezzel szemben a fenti intézményekben szolgálatot teljesítő oktatók meghatározott időintervallumra építik fel a lőfegyverkezelés oktatását a hallgatók számára. Ehhez meghatározzák a fent már említett kimeneti követelményeket, kidolgozzák hozzá a tanmenetet, és minden tanórát megterveznek. Ügyelnek a hallgatók differenciált oktatására, a figyelmük felkeltésére és fenntartására, amelyhez számos módszer ismeretével rendelkeznek. Követik az egyes hallgatók fegyverkezelés területén történő fejlődését, és ahhoz igazítják a további tananyag átadásának sebességét. Ismerik az egyes oktatói módszereket és azok információ megjegyzésére vonatkozó hatékonyságát (KRAICINÉ 2012: 92), és ennek megfelelően alakítják a foglalkozásait. Ügyelnek az átadott információk rendszeres átismétlésére, kidolgozzák a számonkérés módját, és személyiségükkel, megfelelő szintű önismeretükkel példát mutatnak a hallgatóknak. Tömören fogalmazva: rendelkezniük kell a pedagógiai ismeretek széles palettájával. Iménti két példa érzékelteti az egyes lökiképzők feladatai közötti különbséget. Az említett két csoportba tartozó lökiképzői beosztások betöltésének feltételei jelenleg nincsenek megkülönböztetve, ugyanannak a néhány hetes szaktanfolyamnak az elvégzése szükséges mindkettőhöz, holott alapjaiban más kompetenciákat igényelnek. Javasolt őket mind a képzésük minősége, mind az elnevezésük tekintetében megkülönböztetni. A képzés minősége tekintetében az intézményekben oktató lökiképzők részére javasolt a néhány hetes szaktanfolyamon túl pedagógiai ismeretek átadása, illetve – lökészségük fejlesztése mellett – oktatói képességeik folyamatos fejlesztése is.

Az elnevezés tekintetében az intézményeken kívül tevékenykedő lökiképző terminus helyett a lövészeti instruktor használata javasolt, hiszen a lökiképző elnevezés pedagógiai képzettséget is feltételez, míg az instruktor nem.

A pedagógiai képességek fejlesztése

A fent már említett mesteroktatói munkakörhöz tartozó munkaköri leírás tartalmaz még néhány olyan elemet, amely oktatói és ezáltal pedagógiai tudást feltételez: „gyakorlati órák lebonyolításával kapcsolatos feladatok”, „szóbeli és írásbeli vizsgáztatásban történő részvétel”, „hallgatói tehetséggondozás”, „tantervi korszerűsítés”, „az oktatott tananyag összeállítása” (*Munkaköri leírás Mesteroktató munkakörben* 2024). Ugyanakkor a munkaköri leírás nem tartalmaz olyan pontot, amely a beosztást betöltő oktató oktatói képességeinek fejlesztésére irányul, holott ez is a feladatainak szerves részét kell hogy képezze. A McKinsey cég 2006 és 2007 között a világ 10. oktatásban legsikeresebb országát vizsgálta, amelyből kiderült, hogy a sikeres oktatás első számú kulcsa a felkészült oktató (BARBER–MOURSHED 2007). Ezt szem előtt tartva szükséges nagyobb hangsúlyt helyezni az oktatók felkészítésére.

Nem reális célkitűzés, hogy minden intézkedéstaktika-oktató rendelkezzen pedagógiai végzettséggel, ugyanakkor észszerű elvárás, hogy az oktatók folyamatosan törekedjenek pedagógiai képességeik fejlesztésére. Az RTK folyamatos erőfeszítéseket tesz az ilyen irányú fejlesztések előmozdításáért. 2020-ban pedagógiai fordulatként elindította fejlesztési tervét, a Kreatív Tanulási Programot (KTP), amelynek fő célja az oktatásfejlesztés volt. Ennek keretein belül többek között pedagógusok által tartott rendszeres előadás-sorozatok, workshopok foglalkoznak az oktatói munka hatékonyságának növelésével. A részvétel önkéntes jellege lehetőséget biztosít ahhoz, hogy a pedagógia iránt kevésbé érdeklődő, inkább a rendőrszakmai képességek fejlesztését előtérbe helyező oktatók ezeken a foglalkozásokon ne vegyenek részt, ezáltal a KTP fő célja csupán kevésbé tud megvalósulni.

A pedagógiai képességek több további módon fejleszthetők. A pedagógiai szakkönyvek rendszeres olvasása révén stabil alaptudásra tehet szert bárki, amelyet folyamatosan átültethet és tökéletesíthet a gyakorlatban. Ilyen például Kraiciné Szokoly Mária és Csoma Gyula *Bevezetés az andragógia elméletébe és módszertanába* (KRAICINÉ SZOKOLY – CSOMA 2012), Falus Iván *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz* (FALUS 2021) vagy Veszprémi László: *Didaktika. Áttekintő alap a felsőoktatás és pedagógiai-továbbképzés számára* (VESZPRÉMI 2000) című munkái. Fentieken túl természetesen számos egyéb könyvet, jegyzetet találni az adott témakörrel.

További hasznos módszer más, az oktatásban nagyobb tapasztalattal rendelkező oktatók foglalkozásainak megfigyelése és a tapasztalt jó gyakorlatok adaptálása.

Végül kiváló módszer lehet a rendszeres hospitálás is, amelynek lényege, hogy egy tapasztalt pedagógus kolléga figyeli az adott oktató foglalkozásait, amelyek végén közösen átbeszélik a tapasztalatokat. Az RTK ezen a területen is tett lépéseket a KTP keretein belül bevezetett mentorprogrammal, „célja, hogy a mentoráltak konkrét, személyre szabott, gyakorlati segítséget kapjanak a tudományterületükhöz közeli területen eredményesen oktató kollégájuktól, vagyis mentoruktól” (*Sikeres volt az oktatómentorálási*

program [é. n.]). A mentorprogramot az egyetem sikeresnek minősítette, azonban akadnak hiányosságai. Ilyen egyrészről az önkéntes jelentkezés lehetősége a kevesebb oktatói tapasztalattal rendelkező kollégák részére. Másrészről lehetőség nyílt bárki számára oktatói kompetenciáktól függetlenül jelentkezni mentor szerepkörbe, így előfordulhatott, hogy mentorálásra szoruló kollégák végeztek mentori tevékenységet. Javasolt, akárcsak az oktatói beosztások betöltésekor, a mentorszerep betöltésekor is a fent már említett módon a pedagógiai képességek meglétének ellenőrzése.

További intézkedéstaktika-oktatói feladatok

Hasznos az, ha az oktató az általa oktatott szakterülettel kapcsolatban kutatásokat végez, vagy egyéb tudományos tevékenységben vesz részt, azonban ez nem feltétlenül követelmény. Elegendő, de egyben elvárás is, hogy az oktató rendszeresen tájékozódjon és megismerje a szakterületéhez kapcsolódó új tudományos eredményeket, és ezeket igyekezzen beépíteni a munkájába. Ezek az eredmények megismerhetők publikációk olvasásával vagy konferenciákon történő részvételek által. Ezt alátámasztja a fent már említett finn rendőrtisztai főiskolán működő minőségbiztosítási rendszer, amelynek célja az oktatás és a kutatótevékenység folyamatos fejlesztése. Ennek során publikációk, új tudományos eredmények épülnek be az oktatásba, ami nagymértékben hozzájárul az iskola fejlesztéséhez (SZABÓ 2013: 146).

Akárcsak a pedagógiai képességek fejlesztését, úgy a rendőrszakmai képességek szinten tartását is érdemes szem előtt tartani, azonban ügyelni kell a kettő egymáshoz viszonyított arányára. Az intézkedéstaktikai szakterületen belül az oktató rendőrszakmai önképzése során elláthat közterületen járőri feladatokat, gyakorolhatja a löfegyverkezelést, a közelharcot, fejlesztheti a fizikai képességeit, vagy egyéb intézkedéstaktikai továbbképzéseken vehet részt. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy az oktató munkája során elsősorban oktatói feladatokat és nem rendőri feladatokat lát el, ezért a pedagógiai képességek fejlesztése kell hogy elsőbbséget élvezzen. Számszerűen érzékeltetve – a szerző fenti tényekből kialakított szubjektív véleménye alapján: a két területen történő önképzés megfelelő aránya 80% és 20% a pedagógiai képességek fejlesztésének javára. Az oktatónak ügyelnie kell arra, hogy ne csupán rendőrszakmai képességeinek fejlesztésével foglalkozzon, mert attól nem várható oktatói munkája színvonalának fejlődése.

Korábbi adatgyűjtések feltárták, hogy az intézkedéstaktikai képzéseken a kiképzők és oktatók ugyanazt a 3-4 szakirodalmat használják fel, ami kimerül két jogszabályban és 1-2 ORFK utasításban. Pedig az intézkedéstaktika témakörét érintő számos egyéb norma, könyv, jegyzet, publikáció látott már napvilágot. Fórizs munkájában rámutat, hogy Németországban a rendőröket képző iskolákban rendszerint igen jelentős szakirodalom áll rendelkezésre, ami mutatja, mennyire fontos, hogy az állomány részére megadják a lehetőséget az önképzésre, fejlődésre (FÓRIZS 2022: 103). Egy intézkedéstaktika-oktatónak feladatai közé tartozik, hogy összegyűjtsön a szakterületéhez tartozó nagy mennyiségű szakirodalmat. Ezáltal szélesíti saját látókörét, továbbá a fejlődni vágyó hallgatók ismereteinek bővítéséhez, szakdolgozatok, diplomamunkák elkészítéséhez, házi dolgozatok leadásához jelentős mértékben hozzájárul. Az RTK intézkedéstaktikai tantárgyainak tantárgyi programjában annak terjedelmi korlátai miatt csupán 5 szakirodalom van

felsorolva, azonban az oktatók létrehoztak egy közel 60 db intézkedéstaktikai témájú szakirodalomból álló gyűjteményt, amelyet a hallgatók rendelkezésére bocsátanak.

Az oktatók feladatai között a legkevesebb figyelmet kapja, mégis az egyik legmeghatározóbb szempont az önismeret fejlesztése. A tudás átadásának eredményessége nagymértékben függ a tanár személyiségétől, vagyis a személyiség a tanár egyik fontos munkaeszköze (ALMÁSSY et al. 2015: 53). A személyiségfejlődés egyik kulcsfontosságú eleme pedig az önismeret, „ami segít az egyénnek jobban megérteni önmagát, a viselkedését és a döntéseit, valamint segít az érzelmi és szociális intelligencia fejlesztésében” (LEARY–TANGNEY 2012: 1. fejezet). Önismeret hiányában az ember torzítva látja saját személyiségét, és ezáltal a külvilágot is torzán érzékeli. Enélkül nehezebben veszi fel a kapcsolatot a külvilággal, hibásan érzékeli mások külső visszajelzéseit, megnyilvánulásait. Az az oktató, aki alacsony szintű önismerettel rendelkezik, a hallgatók szemében nem válhat hitelessé (SVETLA 2014: 5). Az RTK pedagógus és pszichológus végzettségű oktatói is igyekeznek hangsúlyozni, hogy „a rendészeti munka megfelelő végzéséhez elengedhetetlen a kielégítő társ- és önismeret és az ennek fejlesztésére és megértésére irányuló folyamatos igény” (FEKETE et al. 2022: 2033). Az önismeret számos egyszerű módon fejleszthető, akár erről szóló könyvek olvasásával, előadások meghallgatásával, egyéni és csoportos foglalkozások által. Amelyik oktató nyitott az ilyen irányú önfejlesztésre, az könnyedén megtalálhatja az ehhez vezető utat.

A fentiek igyekeztek rámutatni az intézkedéstaktikai oktatás feladataira, azonban említést érdemel az is, hogy mi nem tartozik ezen feladatok közé. Bármely rendszer, így a rendőrség is lehet tökéletlen, előfordulhat, hogy nem mindig adott minden oktatáshoz szükséges feltétel. Ez megnyilvánulhat akár a kevés óraszámban, a hallgatók túlzottan magas létszámában, a gyakorló eszközök hiányában stb. Ezen tényezők fennállása esetén elképzelhető, hogy az oktató minden erőfeszítése ellenére sem tudja elérni azt a hatékonyságot, amit szeretne. Ettől függetlenül neki nem feladata azokkal a tényezőkkel foglalkoznia, amelyekre nem lehet hatása, és emiatt nem hanyagolhatja el további, a dolgozatban említett feladatait. Például amennyiben a kimeneti követelmények nem számonkérhetők a hallgatók magas létszáma miatt, akkor is meg kell határozni azokat. Amennyiben az új tudományos eredmények az oktatásban nem felhasználhatók az eszközök hiánya miatt, akkor is meg kell ismerni és el kell sajátítani azokat. Az oktató dolga az oktatás azon feltételeit tökéletesíteni, amelyekre hatása lehet, még akkor is, ha az oktatáshoz szükséges feltételek nem tökéletesen adóttak.

Konklúzió

Az intézkedéstaktikai képzések különösen fontosak a rendőrök felkészítésében. Az oktatásban felmerülnek olyan feladatok, amelyek eddig kisebb figyelemben részesültek, mégis nélkülözhetetlenek a hatékonyság növelése érdekében. Ezen feladatok közé tartozik az (akár azonos szervezeti egységben, akár az ország különböző pontjain szolgálatot teljesítő) rendőr oktatók folyamatos kommunikációja egymással, a tudás és a tapasztalatok rendszeres megosztása. Az intézkedéstaktikai kimeneti követelmények pontos, precíz megfogalmazása, valamint ehhez igazítva a tanmenetek, óravázlatok elkészítése stabil alapokat biztosít a képzések megkezdéséhez. Az oktatói munka nem elsősorban rendőri,

hanem pedagógiai képességeket kíván, ezért annak fejlesztésére nagyobb figyelem kell hogy irányuljon. Ehhez számos lehetőség áll az oktatással foglalkozó rendőrök rendelkezésére. Szükség van az intézkedéstaktika új tudományos eredményeinek folyamatos megismerésére, és azok beépítésére az oktatásba. Az intézkedéstaktika szakterületén belül az oktatandó állomány számára elérhető szakirodalmak mennyiségének bővítése jelentősen hozzájárul a képzés minőségi fejlesztéséhez. Elkülönítendő egymástól az oktatók és kiképzők rendőrszakmai és pedagógiai önképzése, szükséges a két tevékenység helyes arányának megállapítása. Az oktatók önismeretének, személyiségük fejlesztésének oktatásban betöltött szerepe jelenleg kevés figyelemben részesül. Érdemes az oktatással foglalkozó szakemberek ilyen irányú fejlesztésének elősegítése. A dolgozat elsősorban a rendőrök intézkedéstaktikai oktatásának feladatait vizsgálta, de a megállapítások bármely rendészeti szerv intézkedéstaktikai képzésére adaptálhatók.

A dolgozatot a szerző John Cotton Dana soraival zárja: „Aki tanítani mer, annak soha nem szabad abbaahagynia a tanulást!” (MILLMAN 2022: 247).

Felhasznált irodalom

- ALMÁSSY Zsuzsanna et al. (2015): *Az önismeret és társas kultúra fejlesztése a pedagógusképzésben*. Budapest: Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet.
- ÁGOSTON György (1973): *Nevelélmélet*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- BALLÉR Endre (1996): *Tantervelméletek Magyarországon a XIX–XX. században. (A tanterv-elmélet forrásai. 17.)* Budapest: Országos Közzoktatási Intézet.
- BARBER, Michael – MOURSHED, Mona (2007): *Mi áll a világ legsikeresebb iskolai rendszerei teljesítményének hátterében?* McKinsey & Company. Online: <http://www.iskola.cece.hu/documents/IPR/szakirodalom/Mckinsey.pdf>
- DÉVA Mária et al. szerk. (1992): *Magyar Larousse Enciklopédia*. Budapest: Akadémia.
- FALUS Iván szerk. (2021): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Budapest: Akadémiai. Online: <https://doi.org/10.1556/9789634547211>
- FEKETE Márta et al. (2022): A magatartástudomány helye és a kompetenciafejlesztés lehetőségei a rendészeti felsőoktatásban. *Belügyi Szemle*, 70(10), 2029–2046. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.6>
- FÓRIZS Sándor (2021): Gondolatok az egykori Rendőrtiszti Főiskoláról. In BODA József – TÓTH Nikolett Ágnes (szerk.): *50 éves a rendészeti felsőoktatás*. Budapest: Ludovika, 229–237.
- FÓRIZS Sándor (2022): Egy rendőr tiszthelyettes alapképzés Németországban. *Magyar Rendészet*, 22(1), 95–105. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2022.1.6>
- GAÁL Gabriella – JÁSZI Éva (2015): *Pedagógus-mesterség*. Eger: Líceum. Online: http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/16-pedagogus-mesterseg_55e9c72bc6814.pdf
- KRAICINÉ SZOKOLY Mária – CSOMA Gyula (2012): *Bevezetés az andragógia elméletébe és módszertanába*. Budapest: ELTE.
- KRAUZER Ernő (2022): Az intézkedéstaktika oktatásánál alkalmazott didaktikai módszer kiterjesztése a teljes rendőr tiszthelyettes képzésre. *Rendőrségi Tanulmányok*, 5(2), 104–120. Online: https://epa.oszk.hu/04000/04093/00019/pdf/EPA04093_rendorsegi_tanulmanyok_2022_2_104-120.pdf
- Kreatív Tanulási Program. Online: <https://www.uni-nke.hu/oktatas/kreativ-tanulas-program/celok>

- LEARY, Mark R. – TANGNEY, June Price (2012): *Handbook of Self and Identity*. New York: The Guilford Press.
- LIPPAI Zsolt Sándor (2024): *Újragondolt szerepek a biztonság megteremtésében*. PhD-értekezés. Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola. Online: <https://doi.org/10.32577/MR.2025.2.11>
- MILLMAN, Dan (2022): *Békés szív, harcos szellem*. Budapest: Édesvíz.
- MOLNÁR Edit Katalin – VÍGH Tibor (2015): *A tantervelmélet és a pedagógiai értékelés alapjai*. Szeged: SZTE BTK Pedagógiai Értékelés és Tervezés Tanszék Mentor(h)áló 2.0 program.
- Munkaköri leírás Mesteroktató munkakörben* (2024). Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar.
- NÁDASI András (2015): *Gépész mérnök tanár szakmaspecifikus módszertani modul*. Eger: Líceum. Online: http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/21-mernoktanar_55e9c8ee034a1.pdf
- Nemzeti Közzolgálati Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzat (2019): Foglalkoztatási Szabályzat.
- NYERGES Lajos (2021): A Rendőrtiszti Főiskola múltjáról, jelenéről és jövőjéről. *Magyar Rendészet*, 21(ksz.), 235–241. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2021.1.ksz.18>
- Sikeres volt az oktatómentorálási program* [é. n.]. Online: <https://www.uni-nke.hu/hirek/2024/06/03/sikeres-volt-az-oktatomentorulasi-program>
- SVELTA Erzsébet (2014): *Önismeret és együttműködés a közzolgálatban*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem. Online: <https://kti.uni-nke.hu/document/vtkk-uni-nke-hu/onismeret-es-egyuttmukodes-a-kozzszolgalatban.original.pdf>
- SZABÓ Andrea (2013): Finn rendészeti felsőoktatás. *Belügyi Szemle*, 61(7–8), 143–158. Online: <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2013.v61.i7-8.pp143-158>
- Tantárgyi program. Intézkedéstaktika 3* (2025). Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar.
- VESZPRÉMI László (2000): *Didaktika. Áttekintő alap a felsőoktatás és pedagógiai képzés számára*. APC Stúdió.